

Praznik naše občine

Skupščina občine Ljubljana Moste-Polje je na svoji seji 6. julija 1968 sprejela odlok o razglasitvi 27. aprila za občinski praznik. Od tedaj občani in delovni ljudje naše občine vsako leto praznujemo ta dan kot naš praznik. Vsako leto se na ta dan spomnimo dogodkov, ki so se vrstili v letih okupacije, še posebno pa dogodkov iz prvih dni tega žalostnega, vendar zmagovalnega obdobja. Praznik občine praznujemo v spomin na začetke narodnoosvobodilnega boja, ko se je zrušil gnili režim stare Jugoslavije in ko se fašistične sile brez resnega vojaškega odpora razkosale staro Jugoslavijo. Odpor so nudile le delavske množice in tisti del naprednih in organizacijskih sil, ki so se že pred letom 1941 opredelile za program komunistične partije ter boj za demokratične in politične pravice, za boj proti fašizmu ter vstrajale v organiziranem odporu dolga štiri leta.

Sedemindvajseti april je dan, ko se je leta 1941 začel na območju občine Ljubljana Moste-Polje organiziran odpor proti okupatorju in je rajonski komite komunistične partije Slovenije v Polju pri Ljubljani umaknil svoje člane v ilegalo, dan tudi, ko je v letu 1942 med Lipoglavom in Zadvorom nastajalo prvo osvobojeno ozemlje, na katerem je dovoljevala gibanje le Osvobodilna fronta. Prav je, da se ob tej priliki spomnimo tudi drugih dogodkov iz vojnih dni. Tako so že 10. aprila, po razpadu stare jugoslovanske vojske, člani KPS, SKOJ in drugi domoljubi iz municijskega skladišča v Zajčji dobri obravnavi odnašali orožje in municijo ter vse to skrivali v bunkerjih in gozdovih. Že 29. aprila pa je italijanska policija izdala nalog za aretacijo 32 komunistov iz Polja in okolice; med njimi so bili Edvard in Pepca Kardelj in Angelca Ocep-kova. V prvi polovici maja je bil ustanovljen rajonski komite komunistične partije v Mostah kot prvi rajonski komite na tem območju Ljubljane. Rajonski komite v Polju je namreč deloval že pred vojno. Taki dogodki, ki pomenijo začetek organiziranega boja proti okupatorju, so se nadaljevali in se v naslednjih mesecih leta 1941 še stopnjevali.

V aprilu in maju leta 1942 se je začel množični odhod več sto aktivistov Osvobodilne fronte z območja naše občine v partizane, največ v II. grupo odredov; 7. maja pa je bil ustreljen prvi talec iz naše občine.

Uprava za ljudsko obrambo skupščine mesta Ljubljana, občinska organizacija Rdečega križa in svet za ljudsko obrambo naše občine so izvedli organizacijo petega tekmovanja ekip prve pomoči, civilne zaščite in RK. Zmagovalne tri ekipe (KS Klopce, VI gimnazija Moste in SAP) bodo sodelovale na republiškem tekmovanju. Pokrovitelj tekmovanja je bila Ljubljanska banka.

Ekspozitura Ljubljanske banke v Mostah kmalu v novi zgradbi

Ekspozitura LJUBLJANSKE BANKE posluje za področje Most v občinskem posloju, v prostorih, ki niso ustrezni. Zato je razveljavljeno, da bodo še ta mesec začeli nasproti občinskega posloja graditi novo bančno poslojstvo, ki bo moderno in v vseh pogojih prilagojeno najsoodobnejšemu bančnemu poslovanju. Najbrž ni naključje, da mnogo občanov za sedanje prostore „banke v Mostah“ sploh ne ve. V letih je sicer že 1967. leta poslovala njena predhodnica – Kreditna banka in hranilnica, ekspozitura Moste. Zato je prav, da vsaj na kratko obvestimo občane o pomenu banke oz. o poslih, ki jih banka opravlja.

Ekspozitura Ljubljanske banke v Mostah, Proletarska ulica, sprejema vse vrste hranilnih vlog, vodi devizne račune in devizne hranilne knjižice občanov, občane kreditira za nakup industrijskega blaga, garniturnega pohištva in osebne avtomobile domače izdelave, sklepa devizne in dinarske varčevalne pogodbe za nakup ali zidavo stanovanj, vodi tekoče in žiro račune občanov

Sicer pa je 526 padlih borcev, 288 umrlih v internacijah in zaporih, 59 ustreljenih talcev in več deset drugih žrtev fašističnega nasilja zgovorna priča o vseljudskem težkem in krvavem boju.

Ponosni na naše žrtve in uspehe naj tega ne pozabijo tudi nove generacije, ki prevzemajo in polnijo že razredčene vrste borcev v danes drugačnih pogojih boja za izgradnjo naše socialistične samoupravne družbe.

Ker letos praznujemo tudi trideseto obletnico osvoboditve, bomo občinski praznik praznovali v okviru proslav 30-letnice osvoboditve.

Osrednja proslava ob našem občinskem prazniku bo v novi športni dvorani na Kodeljevem, in sicer v petek, 25. aprila 1975, s pričetkom ob 18. uri. V kulturnem programu bodo sodelovali pihalni orkester z Vevč, mladinski pevski zbor OŠ Ketteja in Murna ter mešana pevska zbor iz Most in Zaloga, glasbena skupina iz Dolskega, harmonikarji glasbene šole Moste, igralska skupina DPD Svoboda iz Zaloga, igralec Marjan Benedičič in solista ljubljanske Opere Sonja Hočevar in Ladko Korošec; program bo povezoval Branko Dobravec.

Na proslavi bo podeljen domičil medvojnimi aktivistom Osvobodilne fronte z območja občine Ljubljana Moste-Polje, podeljeni pa bodo tudi pokali in priznanja zmagovalnim ekipam sindikalnih in osnovnošolskih športnih tekmovanj, ki

se bodo pomerile v dneh pred proslavo.

Nadaljevanje praznovanja

Športna dvorana Kodeljevo je pripravljena na prvo občinsko praznovanje

PROSLAVE V MAJU

Odbor za proslave 30-letnice osvoboditve pri občinski konferenci SZDL je 1. aprila sprejel zbir praznovanj in prireditev v občini v letu 1975. Zaradi pomanjkanja prostora objavljamo le spored praznovanj v mesecu maju.

1. Prvomajski shod delovnih ljudi in občanov v Zajčji Dobravi.
 - Prvomajski shod bo v sredo, 30. 4. in v četrtek, 1. 5. 1975, v Zajčji dobri.
 - organizatorji: občinski sindikalni svet, DPO, KS in SZDL Zadobrova – Sneberje in Polje, telesnokulturna skupnost, kulturna skupnost, delovne organizacije in mestni svet zveze sindikatov Ljubljana.
2. Prvomajski shod mladine na Jančah.
 - Prvomajski shod bo v sredo, 30. aprila, na Jančah,
 - organizator: osnovna organizacija ZSMS Dolsko.
3. Podelitev srebrnega znaka sindikatov Slovenije.
 - Srebrni znak podeli občinski svet zveze sindikatov ob 1. maju,
 - organizator: Ob SS.
4. Osrednja slovenska proslava ob 30-letnici osvoboditve 9. in 10. maja v Ljubljani.
 - 9. maja otvoritev spomenika narodnemu heroju Francu Rozmanu-Stanetu,
 - 10. maja osrednja slovenska proslava ob 30-letnici in otvoritev spomenika revoluciji,
 - iz naše občine bo na obeh prireditvah sodelovalo cca 25.000 delovnih ljudi in občanov.
5. Proslava ob 50-letnici časopisa KOMUNIST.
 - Proslava bo v prvi polovici maja,
 - organizator: komite občinske konference ZKS.
6. Sprejem kurirčeve pošte 16. 5. 1975.
 - organizator: občinska zveza ZPM.
7. Mednarodne KARTING 74 – dirke.
 - Dirka bo 18. 5. 1975 v Javnih skladiščih,
 - organizator: AMD Moste.
8. Zaključno tekmovanje pionirskih odredov na temo Ljubljana v NOB.
 - Tekmovanje bo 20. 5. 1975 – prostor ni določen,
 - organizator: občinska zveza prijateljev mladine.
9. Proslava ob prazniku II. grupe odredov.
 - Proslava bo 21. 5. 1975 pri Tujem grmu na Jančah,
 - organizator: občinski odbor ZZB NOV in odbor II. grupe odredov.
10. Prireditve ob DNEVU MLADOSTI.
 - Prireditve bodo 25. maja v hali Kodeljevo,
 - organizator: občinska konferenca ZSMS, specializirane mladinske organizacije in šole.

občinskega praznika in tridesete obletnice osvoboditve bo združeno s praznovanjem praznika vseh delovnih ljudi, prvega maja. Prvomajsko praznovanje bo 30. aprila in 1. maja v Zajčji dobri.

Prireditelj proslav in praznovanja, družbenopolitične organizacije in skupščina občine Ljubljana Moste-Polje vabijo vse delovne ljudi in občane naše občine, da se praznovanju udeležijo v čimvečjem številu.

MARKO ROTH

OZRIMO SE NAZAJ!

V sedanji občini Ljubljana Moste-Polje (pred vojno so bile namreč na tem območju občine Polje, Moste in Dobrunje) je bila Osvobodilna fronta dejansko država v državi, kot je dejal sedaj že pokojni Boris Kidrič. Ko se ozremo nazaj na njeno ustanovitve, se je potrebno ozreti še v leta pred okupacijo, da bi razumeli širino in učinkovitost Osvobodilne fronte, tako rekoč vseljudsko vstajo leta 1941. Na tem območju, kjer je bilo veliko proletariata, je imela komunistična partija pred vojno močno partijsko organizacijo. Komunistična partija je svoje članstvo in dejavnost usmerjala v takrat obstoječa legalna društva in povezovala svoje zaveznike v kmečko-delavskem gibanju oziroma zvezi delovnega ljudstva. Obe organizaciji sta povezovali tiste demokratične sile in množice, ki so bolj ali manj zavestno sledile komunistični partiji. Tako rekoč popoln vpliv je imela komunistična partija v drugih društvih – SOKOL, delavska kulturno-prosvetna društva, VZAJEMNOST in SVOBODA ter Jugoslovanski strokovni zvezi. To enotno gibanje delavcev in kmetov je združevala idejna in politična usmerjenost in zavest, da je vedno bolj potrebna enotnost vseh delovnih ljudi. Večina naprednih ljudi, delavcev in kmetov in napredne inteligence se je zavzemala za uresničitev izreka Ivana Cankarja: „Na plečih delavca proletarca sloni bodočnost slovenskega naroda delavca proletarca.“

Piše Polde Maček

Tako široka demokratična fronta je vodil boj širokih množic pod vodstvom komunistične partije ob raznih nastopih, političnih kampanjah, volitvah, štrajkih itd. Ob to enotno fronto se je leta 1936 obregnil meščanski časopis Domoljub in pred volitvami zapisal: „Samo še dve listi se potegujeta za zaupanje volivcev; prva je naša domača jugoslovanska radna zajednica (JRZ), druga pa neka tajinstvena Kmečko-delavska zveza“, za katero so se skrili naši marksisti... Tudi poljski marksisti so te dni na shodu v Zadobrovi in drugod v vsem svojem dejanju pokazali, da so v večini pravi bratje španskih in ruskih boljševikov. Zato nedeljske volitve niso navadna domača zabava, ampak so plebiscit (ljudsko glasovanje) pod geslom Za sovjetski komunizem ali proti njemu... itd.

Kljub grožnjam in pozivom na maščevanje proti tistim, ki bi volili delavsko-kmečko listo, je samo ta v poljski občini dobila skoraj 1000 glasov in zmagala na več voliščih v bivših občinah Polje in Dobrunje. Tudi kasneje je fronta delavcev in kmetov nastopala skupaj in bila glavni nosilec boja proti režimu, koncentracijskim taboriščem in vedno bolj agresivnemu fašizmu, ki je že stegoval roke po našem ozemlju. Tako organizirano ljudsko fronto pod vodstvom komunistične partije nista presenetila fašizem in okupacija. Zato ni slučaj, da se je v prvih dneh javilo ogromno prostovoljcev, ki so šli v boj proti fašizmu, čeprav takoj brez uspeha zaradi razsule stare in gnile jugoslovanske politike in izdajstva v vojski.

Že prve dni okupacije so se pričele priprave za odpor. Zbranega je bilo veliko orožja in municije v razstreljenih municijskih skladiščih v Zajčji dobri in drugje. Že pred vojno v ljudski fronti organizirani del delavcev in kmetov je bilo moč povezati v prvih odborih Osvobodilne fronte, ki so jih začeli ustanavljati takoj po ustanovitvi Osvobodilne fronte 27. aprila 1941. Osvobodilna fronta je tako postala ne le najbolj množična, temveč tudi najbolj organizirana sila, jedro odpora proti fašizmu v vsaki vasi, zaselku, v tovarnah in drugje. Povezala je mlado in staro, vse, kar je lahko nudilo odpor proti okupatorju, razen peščice izdajalcev, ki so se zbrali že pred vojno okoli župnišč in postali izdajalci že v prvih dneh okupacije, kasneje pa so se organizirali v beli gardi in služili Italijanom in Nemcem vse do konca vojne. Njihovi zločini na Urhu, ob Savi, v Mostah, Dobrunjah še sedaj pričajo o njihovih zločinskih dejanjih.

Rezultati tako organizirane Osvobodilne fronte so prva slovenska četa – Molniška, ki je bila ustanovljena 13. julija 1941. 2. štajerski bataljon, kasneje druga grupa odredov, 1. štajerska brigada, v kateri je bila večina borcev iz tega območja in druge partizanske enote. OF je bila organizatorica pomoči partizanskim enotam, organizirala je ilegalno propagandno dejavnost na terenu od časopisov, letakov, napisnih akcij in druge oblike boja proti okupatorju. V neposredni bližini Ljubljane so bile partizanske bolnišnice, skladišča, bunkerji in v vsaki vasi enote narodne zaščite. Konec aprila 1942 so po hudih bojih na Pugledu Italijani pod pritiskom partizanov zapustili posojanke na tem območju, tako da je nastalo tik na pragu Ljubljane osvobojeno ozemlje, kjer je Osvobodilna fronta izvajala svojo oblast. Izdanih je bilo vrsto odlokov, npr. o prepovedi prodaje živine in ostalih poljskih pridelkov okupatorju, o cenah živil, o javnem redu, opozorilo javnim in skritim sodelavcem okupatorja itd. Večina prebivalcev tega območja je sprejela te odloke za svoje in so se po njih ravnali.

Konec leta 1942 pa pomeni v delovanju odborov OF odločilno prelomnico na našem območju. Zakaj? Večina mož je odšla v partizane in veliko v internacijo in zapore. Doma so ostale žene, starejši in otroci. Tako so bili odbori Osvobodilne fronte v večini sestavljeni z ženami, ki so uspešno nadaljevale z delom in vodile boj na terenu vse do končne zmage. Ko so prispeli prvi partizani in osvobojeno Ljubljano, so jih dočakali mladina in žene s parolami in zastavami, ki so jih sami sešili pred prihodom partizanov in tako obeležile zmago in konec trpljenja, obeležile začetek novega življenja v svobodi, življenja, kateremu cilj je postavila komunistična partija že pred vojno in Osvobodilna fronta 27. aprila leta 1941.

M. P.